

СТАНОВИЩЕ
НА ДОЦ. Д-Р ПЕТЯ ДИМИТРОВА СЪБЕВА,
ЧЛЕН НА НАУЧНО ЖУРИ В ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И
НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

Област на висше образование: *3. Социални, стопански и правни науки*
Професионално направление: *3.1. Социология, антропология и науки за културата*
Висше училище: *СУ „Св. Климент Охридски“*
Факултет: *Исторически*
Обучаващо звено: *Катедра „Етнология“*
Заглавие на дисертационния труд: *Учителят – медиатор между традицията и модерността ХХ – ХХІ век (Етнологско изследване)*
Име на докторанта: *Ася Валентинова Вълчева*
Научен ръководител: *проф. д-р Мира Маркова*

Изготвянето на настоящото становище по дисертационния труд е в изпълнение на заповед на Ректора на СУ “Св. Климент Охридски“ (№РД 38-447/19.07.2023 г.), определяща състава на научното жури, както и в съответствие с решенията на Научното жури от неговото първо редовно заседание, проведено на 27.07.2023 г. (Протокол №1).

1. ДАННИ ЗА ДОКТУРАНТУРАТА, ДИСЕРТАЦИЯТА, АВТОРЕФЕРАТА И ПУБЛИКАЦИИТЕ

Приложената към процедурата документация доказва, че са спазени изискванията по смисъла на националните и разработените в съответствие с тях институционални норми, конкретизирани в *Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България* и в *Правилника на Софийския университет*.

Темата на дисертационното изследване е по актуален за училищното образование проблем. Резултатът от нейното проучване е оригинален авторски продукт, който отразява очакванията към съвременната интерпретация на научно-приложен въпрос, фокусиран върху динамиката на една от социалните сфери през ХХІ^{вн} век, а именно – образованието, структурно и съдържателно ограничен до промените в ролята на учителя за устойчивото формиране на образователни и общочовешки ценности.

Методологичните рамки на изследването са определени чрез конкретизирането на актуалността, обекта, предмета, целите, задачите, работната хипотеза, инструментариума на изследването (с акцент върху подходите и методите) и неговата значимост в теоретичен, приложен и социален аспект.

Основното съдържание на дисертационния труд включва заглавна страница, съдържание, увод, три глави, изводи, заключение, библиографска справка и приложения (в общ обем от 240 стандартни страници, от които 96 страници са приложенията). Целенасочено подбраните съдържателни акценти и емпирични данни са визуализирани чрез 13 фигури (две от тях без номерация) и 1 таблица, интегрирани в текста.

Допълнителните доказателства за проведеното теренно етнопедагогическо изследване са представени чрез 2 приложения.

Библиографската справка включва 68 заглавия (52 от които са на кирилица); 30 основни документа, на които се базира разработването на ключовите тези и 24 сайта,

обособени като „виртуални“ източници на информация. В текста се констатира позовавания на източници, които не са включени в библиографията.

Резултатът от дисертационното изследване демонстрира задълбочените теоретични познания на докторант Ася Веселинова спрямо училищното образование като динамична многокомпонентна система, която се променя в резултат на съвместното действие на външно- и вътрешно-предопределени фактори. На фокус е поставен обучителния процес в контекста на традиционното и модерното приоритизиране на ценности; нормативните рамки, които определят ролята и функциите на основните участници в обучителното взаимодействие и тяхната когнитивна и социална обвързаност с макро- и микросредата, в която се реализират. Обхванати са методико-дидактическият, педагогическият, психологическият и социалният аспекти на изследователския проблем чрез целенасочено проучени изследвания в широки хронологични рамки.

Комплексният анализ на предоставения за оценка дисертационен труд позволява да се утвърди, че той представлява завършено самостоятелно и оригинално изследване по актуална интердисциплинарна проблематика. Той съответства на стандарта за стилова и езикова коректност на академичния текст, чиято структурираност и логичност демонстрират уменията на докторанта да представя целесъобразно подбрани теоретични аргументи, както и да анализира качествено първични (емпирични) данни.

Текстът би спечелил от прецизиране чрез отстраняване на техническите неточности, които на места са последвани от неговото езиково-стилово компрометиране.

Авторефератът е самостоятелен продукт, който отразява коректно същността на дисертационния труд, както и междинните и крайни резултати от изследователската дейност.

Документацията по процедурата за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ включва 3 (три) самостоятелни публикации на автора, от които две са отпечатани и една предадена за публикуване. Всяка от публикациите е тематично обвързана с изследването.

Приведените факти от професионалната биография на докторанта доказват устойчивия интерес към изследователския проблем.

2. ПРИНОСИ

Приемам справката за декларираните от докторанта приноси на дисертационното изследване, поради достатъчните основания да се конкретизират и аргументират в обвързаност с извършените:

- задълбочен анализ на стратегически документи в контекста на динамиката на образователни политики и стратегии, съотнесени хронологично към различен времеви период, но фокусирани върху водещите функции на училището като институция и на учителя като основен субект в педагогическото взаимодействие спрямо формирането на ценностите, оценени като социално и икономически значими;
- обвързаност на изследването с основните приоритети на училищното обучение, сред които като водещи маркери са открити формирането на общочовешки ценности (хуманност, емпатия, толерантност, взаимност, грижа за околната среда), което е продукт на ангажираността и професионалното мислене на учителите;

- критичен функционален анализ на ролята на педагогическото взаимодействие учител – ученик и учител – родител в постмодерното общество и в условията на изпреварващо спрямо професионалните компетенции на учителите технологично иновирание (вкл. чрез дигитализация на средства и ресурси, изкуствен интелект, роботика) на образователната среда;
- сравнителен анализ на етнопедагогическите аспекти в прагматизма и обвързването целите на училищното обучение с потребностите на пазара на труда (европейски ценности) за разлика от водещата насоченост към социалните и личните потребности във формалното и неформалното образование (източни ценности, базирани на образователната философия на Йошико Номура);
- представяне на обективен дидактически профил (професиограма) на необходимите компетентности на учителя на XXI^{-ви} век, които са ограничени в съответствие с целта на изследването до две – на управляващ взаимодействията в учебния процес и на професионалист, който трябва да се адаптира към иновативна образователна ситуация, преодолявайки личностни, институционални и социални ограничения;
- разработване на авторски инструментариум за изследване на променената, но значима роля на българския учител в условията на дигиталната трансформация на съвременното училище, резултатите от прилагането на който биха могли да се използват при актуализиране на нормативните изисквания към неговите професионални компетентности, вкл. продължаващото образование и квалификация.

Изследователските резултати са релевантни на теоретико-методологичните и практико-приложните потребности спрямо разработването на функционален инструмент за мониторинг на политики и практики, които отразяват ефективността на училищното обучение спрямо приоритетни за глобалното, европейското и националното образователно пространство ценности.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд на тема *Учителят – медиатор между традицията и модерността XX – XXI век* е обвързан с актуална за образователното пространство тематика и има завършен вид. Отличава се с оригиналност и комплексност на изследването по важен изследователски проблем с теоретични и практико-приложни проекции.

Констатираното спазване на всички процедурни изисквания, както и качеството на постигнатите резултати в контекста на демонстрираното умение за реализиране на завършено изследване, са достатъчно основание да изкажа своя положителен вот и да предложа на научното жури да присъди на Ася Валентинова Вълчева образователната и научна степен „ДОКТОР“ в област на висше образование *3. Социални, стопански и правни науки*, професионално направление *3.1. Социология, антропология и науки за културата*.

15.09.2023 г.
гр. Велико Търново

доц. д-р Петя Димитрова Събева